

Paziņojums



Paziņojums par personas datu, kas apstrādāti saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, aizsardzību

Pieņemts 2020. gada 15. decembrī

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija (EDAK) ir pieņēmusi šādu paziņojumu:

Šis paziņojums ir sagatavots pēc tam, kad Eiropas Komisija 2020. gada maijā pieņēma Rīcības plānu¹ attiecībā uz visaptverošu Savienības politiku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai un sāka tā sabiedrisko apspriešanu².

Saskaņā ar Rīcības plānu Komisijas mērķis ir 2021. gada pirmajā ceturksnī sagatavot jaunus tiesību aktu priekšlikumus, cita starpā, ar vienotu noteikumu kopumu (piemēram, Regulu vai sīkāk pārskatītu Direktīvu), nodrošinot ES līmeņa uzraudzību (vai nu piešķirot jaunas pilnvaras kādai jau esošai ES aģentūrai, vai izveidojot jaunu specializētu struktūru), kā arī izveidojot atbalsta un koordinācijas mehānismu finanšu ziņu vākšanas vienībām.

Piemērojamie nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumi³ aptver ļoti plašus un tālejošus pienākumus finanšu pakalpojumu sniedzējiem un citām atbildīgajām struktūrām apzināt un pārzināt savus klientus, uzraudzīt veiktos darījumus, izmantojot viņu pakalpojumus, un ziņot par jebkuriem aizdomīgiem darījumiem. Turklāt tiesību aktos ir paredzēti gari uzglabāšanas periodi⁴. Šie

¹ Rīcības plāns attiecībā uz visaptverošu Savienības politiku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai, ko pieņēma 2020. gada 7. maijā, ir pieejams:

https://ec.europa.eu/info/publications/200507-anti-money-laundering-terrorism-financing-action-plan_en.

² Pielūgve apspriešanai: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12176-Action-Plan-on-anti-money-laundering/public-consultation>.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Direktīva (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, ko groza ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīvu (ES) Nr. 2018/843.

⁴ Uzglabāšanas periods aptver darījumu attiecību laiku un vēl piecus gadus (Direktīvas (ES) 2015/849 40. pants). Ja darījumu attiecības ietver tikai atsevišķu darījumu, tad uzglabāšanas periods ir pieci gadi. Ja pastāv ilgtermiņa darījumu attiecības, piemēram, banku darījumi ar klientiem, uzglabāšanas periodu bieži pagarina uz vairākām desmitgadēm. Dalībvalstis var pagarināt uzglabāšanas periodus uz papildu pieciem gadiem.

pasākumi aptver visu Eiropas finanšu pakalpojumu nozari un tādēļ visaptverošā veidā attiecas uz visām personām, kuras izmanto finanšu pakalpojumus, ikreiz, kad šos pakalpojumus izmanto.

EDAK un pirms tam 29. panta darba grupa ir atkārtoti norādījušas uz privātuma un datu aizsardzības problēmām saistībā ar šiem pasākumiem pagātnē⁵. Gaidāmais tiesību akta atjauninājums ir iespēja veicināt mijiedarbību starp privātuma un personas datu aizsardzību un pasākumiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanai, kā arī piemērot tos praksē.

Šajā kontekstā EDAK uzsver, ka paredzēto nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma atjauninājumu nav iespējams veikt bez attiecību pārskatīšanas starp pasākumiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanai un tiesībām uz privātumu un datu aizsardzību. Šajā diskusijā pats svarīgākais ir vākto datu nozīmība un precizitāte. EDAK patiešām ir pārliecināta, ka ciešāka saskaņošana starp abiem noteikumu kopumiem nāktu par labu gan personas datu aizsardzībai, gan nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektivitātei. Šajā sakarībā EDAK vēlas atgādināt, ka ir vajadzīgs skaidrs juridiskais pamats personas datu apstrādei un šādas apstrādes nolūku un ierobežojumu noteikšana saskaņā ar VDAR 5. panta 1. punktu, jo īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu un datu starptautisku pārsūtīšanu, kā EDAU norādījis savā atzinumā par Eiropas Komisijas Rīcības plānu visaptverošai Savienības politikai nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai⁶.

EDAK uzskata, ka ir ārkārtīgi svarīgi, lai nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumi būtu saderīgi ar tiesībām uz privātumu un datu aizsardzību, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7.–8. pantā, šādu pasākumu nepieciešamības principiem demokrātiskā sabiedrībā un to samērīgumu, kā arī ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru.

Tādēļ EDAK aicina Eiropas Komisiju iesaistīties jebkādu jaunu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas tiesību aktu izstrādes procesa agrīnajos posmos, lai sniegtu juridiskus ieteikumus par dažiem svarīgiem jautājumiem no datu aizsardzības viedokļa, neskarot apspriešanos vēlākā posmā ar Eiropas Komisiju saskaņā ar Regulas 2018/1725 42. pantu. EDAK arī ir gatava sniegt ieguldījumu diskusijās ES Padomē un Eiropas Parlamentā likumdošanas procesa laikā.

Turpmāk EDAK ir gatava savlaicīgi iesaistīties un apspriesties ar visām Eiropas vai starptautiskajām regulatīvajām iestādēm vai standartu noteicējiem, piemēram, Finanšu darījumu darba grupu, ko pašlaik vada kāda ES dalībvalsts, pirms to pārskatīto ieteikumu izdošanas.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā

priekšsēdētāja

(Andrea Jelinek)

⁵ Sk. piemēram 29. panta darba grupas Atzinumu 14/2011 par datu aizsardzības jautājumiem, kas attiecas uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu, kas pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp186_lv.pdf.

⁶ EDAU Atzinums 5/2020 par Eiropas Komisijas Rīcības plānu visaptverošai Savienības politikai nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai, 26. punkts, 2020. gada 23. jūlijs.